

740 hizmet üretim maliyeti hesabı, hizmet işletmelerinde kullanılır. Üretilen hizmetler için yapılan giderler bu hesapta izlenir.

741 Hizmet Üretim Maliyeti Yansıtma Hesabı

Önceden saptanmış maliyet yöntemlerinin uygulandığı durumlarda, önceden saptanmış hizmet maliyetini oluşturan giderler, fiilî maliyet yönteminin uygulandığı durumlarda 740 hizmet maliyeti hesabının borcuna kaydedilen tutarları bu hesabın alacağı karşılığı 622 satılan hizmet maliyeti hesabının borcuna aktarılır. Dönem sonlarında bu hesap 740 hizmet üretim maliyeti hesabı ile karşılaştırılarak kapatılır.

742 Hizmet Üretim Maliyeti Fark Hesapları

Hizmet üretim maliyetlerinin fiilî tutarları ile önceden saptanmış hizmet üretim maliyeti arasındaki olumlu veya olumsuz farkların izlendiği hesaptır. Olumsuz farklar hesabın borcuna, olumlu farklar hesabın alacağına kaydedilir. Dönem sonlarında bu hesap 622 satılan hizmet maliyeti hesabına aktarılarak kapatılır.

750 Araştırma ve Geliştirme Giderleri Hesabı

Üretimine devam edilen mamullerin maliyetlerini düşürmek, satışlarını artırmak, bulunan yeni üretim çeşitlerinin işletmede kullanılmakta olan yöntem ve işlemlerini geliştirmek ya da yeni yöntem ve işlemler bulmak, üretimde kullanılan teçhizatın yenilerinin ve mevcutlarının geliştirilmesine ilişkin araştırmalar yapmak, satış ve pazarlama faaliyetlerini geliştirmek ve diğer bir deyişle ticari alana uygulanması için yapılan giderlerin kaydedildiği hesaptır. Aktifleştirilmeyen araştırma ve geliştirme giderleri ile aktifleştirilmiş olanlardan bu döneme isabet eden itfa payları bu hesabın borcuna kaydedilir. *Dönem sonlarında bu hesap, 751 araştırma ve geliştirme giderleri yansıtma hesabı ile karşılaştırılarak kapatılır.*

751 Araştırma ve Geliştirme Giderleri Yansıtma Hesabı

Önceden saptanmış maliyet yöntemlerinin uygulandığı durumlarda, önceden saptanmış araştırma ve geliştirme giderleri fiilî maliyet yöntemlerinin uygulandığı durumlarda 750 araştırma geliştirme giderleri hesabının borcuna kaydedilen tutarlar bu hesabın alacağı karşılığı, sonuç hesaplarında 630 araştırma ve geliştirme giderleri veya ilgili aktif hesaplara borç kaydedilir. Bu hesap, dönem sonlarında 750 araştırma ve geliştirme giderleri hesabı ile kapatılır.

752 Araştırma ve Geliştirme Gider Farkları Hesabı

Araştırma ve geliştirme fiilî giderleri ile önceden saptanmış giderler arasındaki olumlu ya da olumsuz farkların izlendiği hesaptır. Olumsuz farklar hesabın borcuna, olumlu farklar ise alacağına kaydedilir. Dönem sonlarında bu hesap 630 araştırma ve geliştirme giderleri hesabına aktarılarak kapatılır.

760 Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri Hesabı

Mamulün stoklara verildiği ve hizmetin tamamlandığı andan itibaren bu mal ve hizmetlerin alıcılara teslimine kadar yapılan giderler bu hesaba borç kaydedilir. *Dönem sonlarında bu hesap; 761 pazarlama satış ve dağıtım giderleri yansıtma hesabı ile karşılaştırılarak kapatılır.*

750 araştırma ve geliştirme giderleri hesabı, 760 pazarlama satış ve dağıtım giderleri hesabı, 770 genel yönetim giderleri hesabı ve 780 finansman giderleri hesabı üretim dışı maliyetlerin izlendiği hesaplardır.

761 Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri Yansıtma Hesabı

Önceden saptanmış maliyet yöntemlerinin uygulandığı durumlarda, önceden saptanmış pazarlama, satış ve dağıtım giderleri ile fiilî maliyet yönteminin uygulandığı durumlarda 760 pazarlama satış ve dağıtım giderleri hesabının borcuna kaydedilen giderler bu hesabın alacağı karşılığı 631 pazarlama satış ve dağıtım giderleri hesabına devredilir. Dönem sonlarında bu hesap, 760 pazarlama satış ve dağıtım giderleri hesabı ile karşılaştırılarak kapatılır.

762 Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri Fark Hesabı

Pazarlama giderlerinin fiilî tutarları ile önceden saptanmış giderler arasındaki olumlu ya da olumsuz farkların izlendiği hesaptır. Olumsuz farklar hesabın borcuna olumlu farklar ise alacağına kaydedilir. Dönem sonlarında bu hesap, 631 pazarlama satış ve dağıtım giderleri hesabına aktarılarak kapatılır.

770 Genel Yönetim Giderleri Hesabı

Bir işletmenin yönetim fonksiyonları, işletme politikasının tayini, organizasyon ve kadro kuruluşu, büro hizmetleri, kamu ilişkileri, güvenlik, hukuk işleri, personel işleri, kredi tahsilâtı da kapsayan muhasebe ve mali işler servislerin giderleri bu hesaba borç kaydedilir. *Dönem sonlarında bu hesap, 771 genel yönetim giderleri yansıtma hesabı ile karşılaştırılarak kapatılır.*

771 Genel Yönetim Giderleri Yansıtma Hesabı

Önceden saptanmış maliyet yöntemlerinin uygulandığı durumlarda, önceden saptanmış genel yönetim giderleri; Fiilî maliyet yönteminin uygulandığı durumlarda 770 genel yönetim giderleri hesabının borcuna kaydedilen giderleri, hesabın alacağı karşılığı 632 genel yönetim giderleri hesabına borç kaydedilir. Bu hesap, dönem sonlarında 770 genel yönetim giderleri hesabı ile karşılaştırılarak kapatılır.

772 Genel Yönetim Gider Farkları Hesabı

Fiilî genel yönetim giderleriyle, önceden saptanmış giderler arasındaki olumlu ya da olumsuz farklar bu hesaba alınır ve dönem sonlarında 632 genel yönetim giderleri hesabına aktarılarak kapatılır.

780 Finansman Giderleri Hesabı

İşletme faaliyetlerinin aksatmadan yürütülebilmesi amacıyla borçlanılan tutarlarla ilgili faiz, kur farkları, komisyon ve benzeri giderler bu hesaba borç kaydedilir.

781 Finansman Giderleri Yansıtma Hesabı

Önceden saptanmış maliyet yöntemlerinin uygulandığı durumlarda, önceden saptanmış finansman giderleri ile fiilî maliyet yöntemlerinin uygulandığı durumlarda 780 finansman giderleri hesabının borcuna kaydedilen giderler bu hesabın alacağı karşılığında vadesine göre 660 kısa vadeli borçlanma giderleri veya 661 uzun vadeli borçlanma giderleri hesabına borç kaydedilir.

782 Finansman Giderleri Fark Hesabı

Finansman giderlerin fiilî tutarları ile önceden saptanmış tutarları arasındaki olumlu ya da olumsuz farkların izlendiği hesaptır. Olumsuz farklar hesabın borcuna olumlu farklar ise alacağına kaydedilir. Dönem sonunda bu hesap 660 kısa vadeli borçlanma giderleri veya 661 uzun vadeli borçlanma giderleri hesabına aktararak kapatılır.

Maliyet Kayıt Akışı

Yukarıdaki açıklamalardan sonra 7/A seçeneğine göre maliyet akışları ticaret, hizmet ve üretim işletmeleri açısından aşağıdaki yevmiye kayıtları gibi olacaktır. (Örten, 1993)

Maliyet akışı; ticaret, hizmet ve üretim işletmeleri için düzenlenebilir.

..../.../...		
710 DİREKT İLK. MD. ve MALZ. GİD.	XX	
720 DİREKT İŞÇİLİK GİDERLERİ	XX	
730 GENEL ÜRETİM GİD.	XX	
740 HİZMET ÜRETİM MALZ.	XX	
750 AR GE GİD.	XX	
760 PAZ. SAT. ve DAĞ. GİD.	XX	
770 GENEL YÖN. HES.	XX	
780 FİNANSMAN GİD.	XX	
AKTİF HESAPLAR		XX
PASİF HESAPLAR.		XX
..../.../...		
151 YARI MAMUL ÜRETİM	XX	
630 AR GE GİD.	XX	
631 PAZ. SAT. ve DAĞ. GİD.	XX	
632 GENEL YÖNETİM GİD.	XX	
660 KISA VAD. BORÇLANMA GİD.	XX	
661 UZUN VAD. BORÇLANMA GİD.	XX	
711 DİR. İLK. MD. ve MLZ. YANS.		XX
721 DİREKT İŞÇİLİK GİD. YANS.		XX
731 GENEL ÜRETİM GİD. YANS.		XX
751 AR GE GİD. YANS.		XX
761 PAZ. SAT. ve DAĞ. GİD. YANS.		XX
771 GENEL YÖN. GİD. YANS.		XX
781 FİNANSMAN GİD. YANS.		XX
..../.../...		
152 MAMULLER	XX	
151 YARI MAMUL ÜRETİM HES.		XX

Tekdüzen Muhasebe Sisteminde Maliyet Muhasebe Kayıt Sistemi I

../.../...		
620 SATILAN MAMUL MALİYETİ	XX	
152 MAMULLER		XX
(Satılan Mamul Maliyetinin Devri)		
../.../...		
622 SATILAN HİZMET MALİYETİ	XX	
741 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ		XX
(Satılan Hizmet Maliyetinin Devri)		
../.../...		
711 DİR. İLK. MD. ve MLZ. YANS.	XX	
721 DİREKT İŞÇİLİK GİD. YANS.	XX	
731 GENEL ÜRETİM GİD. YANS.	XX	
741 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ	XX	
751 AR GE GİD. YANS.	XX	
761 PAZ. SAT. ve DAĞ. GİD. YANS.	XX	
771 GENEL YÖN. GİD. YANS.	XX	
781 FİNANSMAN GİD. YANS.	XX	
710 DİREKT İLK. MD. ve MALZ. GİD.		XX
720 DİREKT İŞÇİLİK GİDERLERİ		XX
730 GENEL ÜRETİM GİD.		XX
740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ		XX
750 AR GE GİD.		XX
760 PAZ. SAT. ve DAĞ. GİD.		XX
770 GENEL YÖN. HES.		XX
780 FİNANSMAN GİD.		XX

Ülkemizde kullanılan tek düzen hesap planında hem birleşik muhasebe sistemi hem de bağımsız muhasebe sistemi esas alınmıştır.

Bireysel Etkinlik

- 7/A seçeneğine göre maliyetler hangi hesaplarda izlenir açıklayınız.

Özet

•Maliyet hesapları mamul veya hizmetlerin üretilmesi için katlanılan giderlerin toplandığı ve maliyet unsurlarına dönüştürülerek izlendiği hesaplardır. Maliyet hesapları muhasebe bilgi sisteminin içerisinde bir alt sistem olarak yer alırlar. Dolayısıyla maliyet muhasebesi kayıt sistemi aynı zamanda genel muhasebe uygulamalarını da kapsar. Bu bölümde ülkemizde uygulanmakta olan Tekdüzen Muhasebe Sisteminde maliyet muhasebesi kayıt sistemi ele alınmıştır. İşletmelerde muhasebe organizasyonu açısından maliyet muhasebesi kayıt sistemi iki kısma ayrılır. Bunlar birleşik muhasebe sistemi ve bağımsız muhasebe sistemidir. Maliyet muhasebesi bağımsız muhasebe sistemine göre muhasebe sistemindenMaliyet hesapları mamul veya hizmetlerin üretilmesi için katlanılan giderlerin toplandığı ve maliyet unsurlarına dönüştürülerek izlendiği hesaplardır. İşletmelerde üretilen mamul ya da hizmetlerin birim maliyetlerin hesaplanmasına olanak sağlayan bu hesapların tespit edilmesi, sınıflandırılması ve muhasebe kayıt sistemi içerisinde kaydedilmesi işletmeler açısından önemlidir. Maliyet hesapları muhasebe bilgi sisteminin içerisinde bir alt sistem olarak yer alırlar. Yani bir başka ifade ile maliyet muhasebesi kayıt sistemi aynı zamanda genel muhasebe uygulamalarını da kapsar. Bu bölümde ülkemizde uygulanmakta olan Tekdüzen Muhasebe Sisteminde yer alan maliyet muhasebesi kayıt sistemi ele alınmıştır. İşletmelerde muhasebe organizasyonu açısından maliyet muhasebesi kayıt sistemi iki kısma ayrılır. Bunlar birleşik muhasebe sistemi ve bağımsız muhasebe sistemidir. Maliyet muhasebesi birleşik muhasebe sisteminde ise muhasebe sisteminin içerisinde örgütlenirken bağımsız muhasebe sisteminde dış muhasebe sisteminden ayrı olarak örgütlenir. Ülkemizde kullanılan tek düzen hesap planı hem birleşik hem de bağımsız muhasebe sistemine uygun olarak oluşturulmuştur. Ayrıca Uygulama da her iki kayıt sistemini uygulayan işletmeler de bulunmaktadır. Hâlen ülkemizde 1992 yılından beri Maliye Bakanlığı tarafından Resmî Gazete'de yayınlanmış bulunan uygulama genel tebliğleri ile düzenlenen ve işletmelerin uymakla zorunlu bulunduğu tek düzen muhasebe sistemi ve bu kapsamda da muhasebe uygulamalarında kullanılan tek düzen hesap planı yürürlüktedir. Tek düzen hesap planında 7 nolu hesap sınıfı maliyet hesaplarından oluşmakta ve işletmelerin kullanım tercihine göre 7/A ve 7/B seçeneği şeklinde iki kısma ayrılmaktadır. Ünitimizde söz konusu maliyet hesaplarından 7/A seçeneği kullanılmıştır. 7/A maliyet hesapları seçeneği genellikle üretim ve ciro ve aktif büyüklüğü ilgili tebliğ hükümlerine göre belirlenmiş sınırlar üzerindeki işletmeler için zorunlu tutulmuş diğer işletmeler için de isteğe bağlı bırakılmıştır.

Özet (Devamı)

- 7/A seçeneği işletme fonksiyonlarına göre oluşturulmuş ve eş zamanlı kayıt olanağı sunan bir maliyet kayıt sistemidir. Ülkemizde en çok kullanılan 7A seçeneğini ünitemizin ana konusunu oluşturmuştur. 7/A seçeneğinde 9 adet maliyet hesap grubu bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla, 70-maliyet muhasebesi bağlantı hesapları, 71-direkt ilk madde ve malzeme giderleri, 72-direkt işçilik giderleri, 73-genel üretim giderleri, 74-hizmet üretim maliyeti, 75-araştırma geliştirme giderleri, 76-pazarlama satış ve dağıtım giderleri, 77-genel yönetim giderleri, 78-financeman giderleridir. Yukarıda belirtilen söz konusu her bir hesap grubu da kendi içerisinde de maliyet hesapları, yansıtma hesapları ve fark hesaplarından oluşmaktadır. Bu maliyet hesaplarından ilk üç tanesi üretim faaliyetinde bulunan işletmelerde mamul maliyetini belirlemek amacıyla kullanılan üretim maliyet hesaplarıdır. Bunlar sırasıyla, 710 direkt ilk madde ve malzeme giderleri 720 direkt işçilik giderleri ve 730 genel üretim giderleridir. hizmet faaliyetinde bulunan işletmelerde hizmetin maliyetini izlemek için 740 hizmet üretim maliyeti hesabı kullanılır. buna karşılık 750 araştırma ve geliştirme giderleri, 760 pazarlama satış ve dağıtım giderleri ve 770 genel yönetim giderleri ise faaliyet giderlerini oluşturur. Son olarak 780 finansman giderleri de işletmenin finansman giderlerini gösterir.

DEĞERLENDİRME SORULARI

- I. ...7/A seçeneğinde maliyet hesapları fonksiyon esasına göre ayrılmıştır.
II. Maliyet muhasebesi kayıtlarında eş zamanlı kayıt esastır.
III. Maliyet muhasebesi yansıtma hesaplarının kullanılması zorunludur.
1. Maliyet muhasebesi ile ilgili olarak yukarıdaki ifadelerden hangisi veya hangileri doğrudur?
    - a) Yalnız I
    - b) II ve III
    - c) I, II ve III
    - d) Yalnız II
    - e) I ve II
  2. 7/A seçeneğine göre hesapların ayırımında esas alınan temel kriter aşağıdakilerden hangisidir?
    - a) Giderlerin çeşit esasına göre bölümlenmesi
    - b) Giderlerin fonksiyon esasına göre bölümlenmesi
    - c) Alt hesapların fonksiyon hesabına göre bölümlenmesi
    - d) Alt hesapların çeşit esasına göre bölümlenmesi
    - e) Eş zamanlı kayıt esası bölümlenmesi
  3. Aşağıdakilerden hangisi 7/A seçeneğine göre kullanılan hesaplardan biri değildir?
    - a) Amortisman ve tükenme payları
    - b) Direkt işçilik giderleri
    - c) Genel üretim giderleri
    - d) Finansman giderleri
    - e) Genel yönetim giderleri
  4. Aşağıdakilerden hangisi tek düzen hesap planının düzenlemesi amaçlarından biri değildir?
    - a) Bilanço usulünde defter tutan işletmelerin faaliyet ve sonuçlarının sağlıklı ve güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesi
    - b) İşletmenin satışlarının artırılması
    - c) İşletmenin kârının artırılması
    - d) İşletmenin sosyal çevresinin genişletilmesi
    - e) Çalışanların motivasyonunun sağlanması

Tekdüzen Muhasebe Sisteminde Maliyet Muhasebe Kayıt Sistemi I

---

5. Tek düzen hesap planında 7/A seçeneği maliyet hesapları aşağıdakilerden hangisi esas alınarak düzenlenmiştir?
- a) Çeşitlilik
  - b) Yardımcı hesap
  - c) Maliyet yerleri
  - d) Fonksiyonellik
  - e) İşletme tercihleri
6. Muhasebe organizasyonu açısından genel muhasebe ile maliyet muhasebesi arasında bağlantı kurulması için kullanılan kayıt sistemlerinden aşağıdakilerden hangisi değildir?
- a) Maliyet muhasebe sistemi
  - b) Maliyet akışları
  - c) Tek düzen hesap planı
  - d) Tek düzen muhasebe sistemi
  - e) Birleşik ve bağımsız muhasebe sistemi
7. Tek düzen hesap planı 7/A seçeneğini uygulayan bir üretim işletmesinde direkt ilk madde ve malzeme ile direkt işçilik dışında kalan giderler aşağıdaki hangi hesaba ve nasıl kaydedilir?
- a) 730 genel üretim giderleri hesabının alacağına
  - b) 730 genel üretim giderleri hesabının borcuna
  - c) 731 genel üretim giderleri yansıtma hesabının alacağına
  - d) 731 genel üretim giderleri yansıtma hesabının borcuna
  - e) 770 genel yönetim giderleri hesabının borcuna
8. Tek düzen hesap planına dair aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?
- a) Ülkemizde kullanılan tek düzen hesap planında sadece ölçülü birleşik muhasebe sistemi esas alınmıştır.
  - b) Ülkemizde kullanılan tek düzen hesap planında sadece ölçülü bağımsız muhasebe sistemi esas alınmıştır.
  - c) Ülkemizde kullanılan tek düzen hesap planında hem ölçülü birleşik muhasebe sistemi hem de ölçülü bağımsız muhasebe sistemi esas alınmıştır.
  - d) Ülkemizde kullanılan tek düzen hesap planında hem aşırı birleşik muhasebe sistemi hem de bağımsız bağımsız muhasebe sistemi esas alınmıştır.
  - e) Ülkemizde kullanılan tek düzen hesap planında aşırı bağımsız muhasebe sistemi esas alınmıştır.

Tekdüzen Muhasebe Sisteminde Maliyet Muhasebe Kayıt Sistemi I

---

9. Aşağıdakilerden hangisi hizmet işletmelerinde 7/A seçeneğinde kullanılan hesaplardan biridir?

- a) Genel yönetim giderleri
- b) Hizmet üretim maliyeti
- c) Genel üretim giderleri
- d) Direkt işçilik giderleri
- e) Direkt ilk madde ve malzeme giderleri

10. Aşağıdakilerden hangisi fonksiyon esasına göre tanımlanmış hesaplardan değildir?

- a) Pazarlama satış ve dağıtım giderleri
- b) Genel yönetim giderleri
- c) Direkt ilk madde ve malzeme giderleri
- d) Araştırma ve geliştirme giderleri
- e) Çeşitli giderler